

## Νομολογία 251/2001 ΣΤΕ

### Ελευθερία Έκφρασης Αστυνομικού

Τίτλος: Ελευθερία Έκφρασης Αστυνομικού

ΣΤΕ 251/2001, Αθήνα.

Περίληψη:

Οι διατάξεις που περιέχονται στο άρθρο 6 του Π.Δ.538/1989, οι οποίες απαγορεύουν στους αστυνομικούς τη δημοσίευση δήλωσης ή γνώμης στον τύπο ή σε άλλο μέσο, χωρίς την άδεια των προϊσταμένων τους, και συνιστούν πειθαρχικό παράπτωμα σε περίπτωση παράβασής τους είναι ανίσχυρες ως αντίθετες στο άρθρο 14 του Συντάγματος και του άρθρου 10 της Σύμβασης της Ρώμης. Εφαρμόζονται και στους αστυνομικούς τα άρθρα 14 του Συντάγματος και 10 της Σύμβασης της Ρώμης, τα οποία προβλέπουν και κατοχυρώνουν το δικαίωμα της ελεύθερης εκδήλωσης της γνώμης και της σκέψης. Ο νομοθέτης δεν επιτρέπεται να υπαγάγει το ανωτέρω δικαίωμα σε προληπτικά μέτρα, όπως η προηγούμενη άδεια των προϊσταμένων του αστυνομικού.

ΚΕΙΜΕΝΟ της απόφασης υπ' αριθμόν 251/2001

ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 1 Ιουνίου 2000 με την εξής σύνθεση : Γ. Δεληγιάννης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Γ' Τμήματος, Γ. Παπαμεντζελόπουλος, Δ. Μπριόλας, Σύμβουλοι, Μ. Γκορτζολίδου, Μ. Παπαδοπούλου, Πάρεδροι, Αντ. Γαϊτάνης, Γραμματέας του Γ' Τμήματος, για να δικάσει την από 20 Δεκεμβρίου 1995 έφεση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ο οποίος παρέστη με την Ε. Μπερνικόλα, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, κατά του Π. Μ., κατοίκου Αγίου Στεφάνου Αττικής, ο οποίος δεν παρέστη, και κατά της υπ' αριθ. 1834/1994 απόφασεως του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της Εισηγήτριας, Παρέδρου Μ. Γκορτζολίδου. Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε την αντιπρόσωπο του Υπουργού, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους εφέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η έφεση. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα σκέφθηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, η υπό κρίση έφεση ασκείται κατά νόμου ατελώς και άνευ καταβολής παραβόλου,
2. Επειδή, με την υπό κρίση έφεση ζητείται, η εξαφάνιση της υπ' αριθμ.1834/1994 απόφασεως του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Με την εκκαλούμενη απόφαση έγινε δεκτή αίτηση ακυρώσεως του ήδη εφεσίβλητου, Αστυνομού Α', κατά της από 11.11.1991 απόφασεως του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, με την οποία κρίθηκε αβάσιμη και απορρίφθηκε η από 24.9.1991 αναφορά παραπόνων του κατά της από 30.7.1991 απόφασεως του Διευθυντού οικονομικής Επιθεώρησης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Με την τελευταία αυτή απόφαση είχε επιβληθεί στον εφεσίβλητο η πειθαρχική ποινή του προστίμου 10.000 δραχμών για το αναφερόμενο σ' αυτήν παράπτωμα.
3. Επειδή, στο άρθρο 52 του ν. 1481/1984 "Οργανισμός Υπουργείου Δημόσιας Τάξης" (ΦΕΚ Α' 152), οι κατώτερες πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται για το αστυνομικό προσωπικό είναι η παρατήρηση, η επίπληξη και το πρόστιμο μέχρι ένα βασικό μισθό. Περαιτέρω, κατά τις διατάξεις του άρθρου 3 του προεδρικού διατάγματος 96/1986 (Α' 34), που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 52 παρ. 3 και 53 παρ.1 του παραπάνω νόμου, πειθαρχικό παράπτωμα που επισύρει ποινή προστίμου, εκτός των άλλων περιπτώσεων, είναι και η "παρά τις διατάξεις των Κανονισμών και των διαταγών της Υπηρεσίας δημοσιογραφία ή δημοσίευση άρθρων δια του τύπου ή κατ' άλλο τρόπο" (παρ. 33), καθώς και "κάθε παράβαση υποχρέωσης που απορρέει από τους νόμους, τους Κανονισμούς και τις διαταγές Υπηρεσίας" (παρ. 41). Εξάλλου, κατά τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 1 και 2 του προεδρικού διατάγματος 538/1989 "υποχρεώσεις και δικαιώματα του αστυνομικού προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης" (Α' 224), "1. Ανακοινώσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης γίνονται από τον Υπουργό και το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, τον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας, τους Υπαρχηγούς, τους Γενικούς Διευθυντές, τους Γενικούς Επιθεωρητές Αστυνομίας, τους Επιθεωρητές Αστυνομίας, τους Αστυνομικούς Διευθυντές των νομών, καθώς και από τους εξομοιούμενους προς τους τελευταίους Διευθυντές αυτοτελών Υπηρεσιών της Αστυνομίας, για θέματα της αρμοδιότητάς τους. Επίσης ανακοινώσεις μπορεί να γίνονται και από άλλους αξιωματικούς, μετά από έγκριση των παραπάνω προσώπων. 2. Στην έννοια της ανακοίνωσης περιλαμβάνονται κυρίως, η επίσημη ανακοίνωση της αστυνομικής αρχής, η συνέντευξη . . . και η απάντηση σε δημοσιεύματα του Τύπου".
4. Επειδή, περαιτέρω, κατά το άρθρο 14 του ισχύοντος Συντάγματος "1. Καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, γραπτά και δια του τύπου τους στοχασμούς του τηρώντας τους νόμους του Κράτους", ενώ, εξάλλου κατά διάταξη του άρθρου 10 της Σύμβασης της Ρώμης "περί των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ν.δ. 53/1974 (Α' 256), που αποτελεί σύμφωνα με το άρθρο 28 του Συντάγματος, αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύει κάθε αντίθετης διάταξης νόμου, "1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερία εκφράσεως. Το δικαίωμα τούτο περιλαμβάνει την ελευθερία γνώμης, ως και την ελευθερία λήψεως ή μεταδόσεως πληροφοριών ή ιδεών άνευ επεμβάσεως δημοσίων αρχών και ασχέτως συνόρων. 2. Η άσκηση των ελευθεριών τούτων, συνεπαγομένων καθήκοντα και ευθύνες, δύναται να υπαχθεί σε ορισμένες διατυπώσεις, όρους, περιορισμούς ή κυρώσεις προβλεπόμενες υπό του νόμου και αποτελούντα αναγκαία μέτρα εν δημοκρατική κοινωνία δια την εθνική ασφάλειαν, την προάσπιση της τάξεως . . .".
5. Επειδή, οι ανωτέρω, αυξημένης τυπικής ισχύος διατάξεις, που προβλέπουν και κατοχυρώνουν το δικαίωμα

της ελεύθερης εκδήλωσης της σκέψης και της γνώμης έχουν εφαρμογή και στους αστυνομικούς υπαλλήλους οι οποίοι έχουν δικαίωμα, όπως και οι ιδιώτες, να εκφράζουν ελεύθερα τις σκέψεις τους. Το δικαίωμα αυτό υπόκειται τόσο στους γενικούς περιορισμούς τους οποίους ο νόμος επιβάλλει σε κάθε πολίτη, που υπαγορεύονται από την ανάγκη προστασίας της προσωπικότητας ή του γενικότερου δημόσιου συμφέροντος, όσο και στους ειδικότερους περιορισμούς, οι οποίοι δικαιολογούνται από τη φύση της δημόσιας υπαλληλικής σχέσης και τις υποχρεώσεις οι οποίες απορρέουν απ' αυτή. Πάντως, κατά τη ρυθμιστική του δράση, ο νομοθέτης δεν μπορεί να υπαγάγει το δικαίωμα της ελεύθερης εκδήλωσης της σκέψης και της γνώμης σε προληπτικά μέτρα, όπως η προηγούμενη άδεια των προϊσταμένων του υπαλλήλου, καθώς, οι παραπάνω περιορισμοί δεν επιτρέπεται ν' αναιρούν στην ουσία το ατομικό αυτό δικαίωμα και την αναγνωριζόμενη γενικά έκταση εφαρμογής του. (πρβλ. ΣτΕ 780/1981, 1802/1986, 907/1987).

6. Επειδή, κατ' ακολουθία της προηγούμενης σκέψης, οι διατάξεις του άρθρου 6 του προεδρικού διατάγματος 538/1989 οι οποίες απαγορεύουν στους αστυνομικούς τη δημοσίευση δηλώσεως ή γνώμης στον τύπο ή άλλο μέσο χωρίς άδεια των προϊσταμένων τους και συνιστούν ίδιο πειθαρχικό παράπτωμα σε περίπτωση παραβάσεώς τους, είναι ανίσχυρες γιατί αντίκεινται στις διατάξεις του άρθρου 14 του Συντάγματος και του άρθρου 10 της Σύμβασης της Ρώμης.

7. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, ο εφεσίβλητος, Αστυνομός Α', τιμωρήθηκε με την πειθαρχική ποινή του προστίμου 10.000 δραχμών, γιατί παρά τις διατάξεις των κανονισμών και των διαταγών της Υπηρεσίας (άρθρο 6 προεδρικού διατάγματος 538/1989 και 90001/5/3α/18.4.1986, 9001/5/7β/25.5.1987, 9001/5/21στ/6.6.1990 εγκύκλιες διαταγές του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης) και κατά παράβαση των υποχρεώσεών του, που απορρέουν από τις σχετικές διατάξεις που αναφέρονται στο πειθαρχικό δικαίο του αστυνομικού προσωπικού, "παραχώρησε χωρίς την απαιτούμενη άδεια της Υπηρεσίας συνεντεύξεις σε δημοσιογράφους και ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς για θέματα ιδιαιτερότητας σημασίας αστυνομικού ενδιαφέροντος". Ειδικότερα, τιμωρήθηκε γιατί υπηρέτησε στη Διεύθυνση Οικονομικής Επιθεώρησης και τελώντας σε διαθεσιμότητα "α) Την 2.7.1991 παρεχώρησε συνέντευξη στο δημοσιογράφο Πέτρο Κασσιμάτη, η οποία δημοσιεύθηκε ως ρεπορτάζ από τον ίδιο στην εφημερίδα "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ" (φύλλο της 3.7.1991 σελ. 14 και 15) με τίτλο "ΜΠΟΓΡΑΚΟΣ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ - ΕΤΣΙ ΕΜΠΛΕΞΑ ΜΕ ΤΑ ΛΕΦΤΑ ΤΟΥ ΚΟΣΚΩΤΑ - ΒΑΡΙΑ ΥΠΟΝΟΟΥΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟ" και "Επί Σκουλαρική μήκκα στα ναρκωτικά". β) Την 2.7.1991 παρεχώρησε συνέντευξη στο ραδιοσταθμό SKY η οποία δημοσιεύθηκε σαν σχόλιο στην εφημερίδα "ΝΙΚΗ" (φύλλο 3.7.1991 και γ) στις 2.7.1991 και 27.6.1991 παρεχώρησε συνεντεύξεις στους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς "ΑΝΤΕΝΑ" και "TELECITY", οι οποίες δημοσιεύθηκαν σαν σχόλιο στην εφημερίδα "ΑΥΡΙΑΝΗ" (φύλλο της 3.7.1991)". Όπως, όμως, κρίθηκε παραπάνω, οι διατάξεις, στις οποίες στηρίζεται η αιτιολογία της πειθαρχικής αποφάσεως είναι αντίθετες με το άρθρο 14 του Συντάγματος και το άρθρο 10 της Σύμβασης της Ρώμης και για το λόγο αυτό ανίσχυρες. Συνεπώς, η εν λόγω απόφαση, η οποία στηρίζεται σε ανίσχυρες διατάξεις είναι πλημμελής. Επομένως, η εκκαλούμενη απόφαση, με την οποία κρίθηκε ότι η επιβολή της πειθαρχικής ποινής του προστίμου των 10.000 δραχμών επιβληθείσα βάσει των προαναφερθεισών διατάξεων του άρθρου 6 παρ.1 και 2 του προεδρικού διατάγματος 538/1989, είναι μη νόμιμη και ακυρωτέα, ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε το νόμο, οι δε λόγοι της εφέσεως με τους οποίους προβάλλεται το αντίθετο πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

12. Επειδή, δεν προβάλλεται άλλος λόγος, πρέπει, κατά συνέπεια, η υπό κρίση έφεση να απορριφθεί στο σύνολό της.

Δια ταύτα απορρίπτει την υπό κρίση έφεση.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα την 1 Ιουνίου 2000

Ο Πρόεδρος του Γ' Τμήματος, Ο Γραμματέας του Γ' Τμήματος

Γ. Δεληγιάννης, Αντ. Γαϊτάνης

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 18 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος του Γ' Τμήματος, Η Γραμματέας του Γ' Τμήματος

Γ. Δεληγιάννης, Δ. Μουζάκη

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: Μ. ΓΚΟΡΤΣΟΛΙΔΟΥ

#### A. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ:

Το 1991 αστυνομικός παρεχώρησε, ενώ βρισκόταν σε διαθεσιμότητα, διαδοχικές συνεντεύξεις σε ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς και εφημερίδες καθημερινής κυκλοφορίας, στις οποίες αναφερόταν σε «θέματα ιδιαιτερότητας σημασίας αστυνομικού ενδιαφέροντος», χωρίς προηγούμενη άδεια της προϊστάμενης αρχής. Ο αστυνομικός τιμωρήθηκε με χρηματικό πρόστιμο από την υπηρεσία του. Ο αστυνομικός προσέφυγε με αίτηση ακυρώσεως στο Διοικητικό Εφετείο για να εξαφανίσει τα διοικητικά μέτρα που επιβλήθηκαν σε βάρος του από την προϊστάμενη αρχή. Εν συνέχεια ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης άσκησε έφεση στο ΣΤΕ προκειμένου να ανατρέψει τα αποτελέσματα της εκκαλούμενης απόφασης.

#### B. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ:

Το ΣΤΕ για την έκδοση της απόφασης στηρίχθηκε στο άρθρο 14 του Συντάγματος (ελευθερία λόγου και έκφρασης) καθώς και στη διάταξη του άρθρου 10 της Σύμβασης της Ρώμης περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, το οποίο αναφέρεται στην ελευθερία έκφρασης, την ελευθερία γνώμης και στην ελευθερία λήψης και μετάδοσης πληροφοριών. Το δικαστήριο βάσει των παραπάνω άρθρων αποφάσισε ότι οι διατάξεις του ΠΔ538/1989 οι οποίες απαγορεύουν στους αστυνομικούς την δημοσίευση γνώμης στον τύπο ή άλλο μέσο χωρίς άδεια των προϊσταμένων τους είναι ανίσχυρες γιατί αντίκεινται στις παραπάνω αναφερόμενες διατάξεις. Από τη στιγμή λοιπόν που η απόφαση για το πρόστιμο στηρίχθηκε σε ανίσχυρες διατάξεις, το

δικαστήριο απέρριψε στο σύνολό τους τους λόγους εφέσεως που ασκήθηκε από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης.

**Γ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ:**

Το ΣτΕ έκρινε τη Σύμβαση της Ρώμης ως διάταξη αυξημένης τυπικής ισχύος και άρα υπερισχύουσα του ΠΔ538/1989, βασιζόμενο στο άρθρο 28 του Συντάγματος. Βέβαια το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης και γνώμης, το οποίο ισχύει και για τους αστυνομικούς υπαλλήλους, υπόκειται τόσο στους γενικούς περιορισμούς που υπαγορεύονται κυρίως για την ανάγκη της προστασίας της προσωπικότητας του κάθε πολίτη ή του δημοσίου συμφέροντος, όσο και σε ειδικούς περιορισμούς, οι οποίοι δικαιολογούνται από τη φύση της δημόσιας υπαλληλικής σχέσης. Παρόλα αυτά, ο νομοθέτης κατά τη ρυθμιστική του δράση δεν μπορεί να υπαγάγει το δικαίωμα της ελεύθερης εκδήλωσης της σκέψης και της γνώμης σε οποιαδήποτε προληπτικά μέτρα, όπως η προηγούμενη άδεια των προϊστάμενων του υπαλλήλου, καθώς κάτι τέτοιο θα αναιρούσε στην ουσία το συνταγματικά προστατευόμενο, κατά του άρθρου 14 του ισχύοντος Συντάγματος, ατομικό αυτό δικαίωμα.

ΛΗΜΜΑΤΑ: ελευθερία έκφρασης/ γνώμης, πληροφόρηση

ΑΡΘΡΑ: Σ14, Σ28

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ: ΣτΕ 780/1981, 1802/1986, 907/1987

ΔΙΑΔΥΚΤΙΑΚΟΣ ΤΟΠΟΣ: [www.dsa.gr](http://www.dsa.gr)